

MONITOR BEZPIECZEŃSTWA INSTYTUTU ZACHODNIEGO

4/2025
10.06.2025

Redakcja:

dr Karol Janoś (red. naczelny), prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski

OBRONNOŚĆ

NIEMIECKI GENERAL NA CZELE EUROPEJSKIEJ AGENCJI OBRONY

[5.05.2025] General wojsk lądowych Bundeswehry André Denk został wybrany na stanowisko szefa wykonawczego Europejskiej Agencji Obrony (*European Defence Agency*, EDA). Po raz pierwszy w historii tej instytucji stanowisko to objął tej rangi oficer sił zbrojnych. General major Denk rozpoczął służbę w Bundeswehrze w 1986 r. Przez wiele lat zajmował wysokie stanowiska w siłach zbrojnych i resorcie obrony, na których odpowiadał za kwestie logistyczne. W 2019 r. został mianowany dowódcą Szkoły Logistyki Bundeswehry w Osterholz-Scharmbeck i awansowany na stopień generała brygady. W listopadzie 2020 r. objął z kolei stanowisko dyrektora odpowiedzialnego za logistykę w Sztapie Wojskowym Unii Europejskiej. Z Europejską Agencją Obrony związany jest od 2023 r. i pełnił tam do tej pory funkcję zastępcy szefa wykonawczego EDA. (KJ)

ZMIANY W KIEROWNICTWIE RESORTU OBRONY NIEMIEC

[6.05.2025] Boris Pistorius zachował stanowisko ministra obrony w nowym rządzie współtworzonym przez CDU, CSU i SPD. Zmianie ulegała natomiast obsada stanowisk parlamentarnych sekretarzy stanu. Siemtje Möller i Thomasa Hitschlera zastąpili Nils Schmid i Sebastian Hartmann. Podobnie jak ich poprzednicy Schmid i Hartmann to wieloletni parlamentarzyści SPD. W odróżnieniu jednak od Möller i Hitschlera nie mogą pochwalić się większym doświadczeniem i kompetencjami w sprawach polityki obrony. Z wykształcenia obaj są prawnikami. Schmid zajmował się do tej pory w pracy parlamentarnej polityką międzynarodową. Pełnił m.in. funkcję rzecznika frakcji SPD w Bundestagu ds. zagranicznych i zasiadał w Komisji Spraw Zagranicznych. Hartmann z kolei zajmował się w Bundestagu problematyką spraw wewnętrznych. W poprzedniej kadencji Bundestagu był m.in. członkiem Parlamentarnego Gremium Kontrolnego odpowiedzialnego za nadzór służbami specjalnymi. (KJ)

SZEF NIEMIECKIEJ DYPLOMACJI O ZWIĘKSZENIU NAKŁADÓW RFN NA OBRONĘ

[15.05.2025] Minister spraw zagranicznych RFN Johann Wadepuhl w trakcie spotkania szefów dyplomacji państw NATO w Turcji poparł postulat prezydenta USA dotyczący zwiększenia nakładów na obronę przez państwa członkowskie do poziomu 5% PKB. Wypowiedź ta spotkała się z krytycznym odbiorem ze strony części socjaldemokratów, który współtworzą wraz z chadekami nowy rząd federalny, a także opozycji. Szef niemieckiej dyplomacji mówiąc o zwiększeniu nakładów o obronę, odnosił się do propozycji sekretarza generalnego NATO Marka Ruttego, wedle której państwa członkowskie powinny przeznaczać na wydatki obronne kwotę 3,5% PKB i 1,5% na rozbudowę infrastruktury militarnej. Do propozycji tej odniósł się także szef niemieckiego rządu Friedrich Merz. W trakcie wizyty w Litwie (22.05.2025) oznajmił, że Niemcy zgadzają się z propozycją sekretarza generalnego NATO. W jego ocenie proponowane kwoty są „rozsądne i ich osiągnięcie wydaje się możliwe” w zakładanej perspektywie czasowej do 2032 r. (KJ)

NOWY PEŁNOMOCNIK BUNDESTAGU DS. SIŁ ZBROJNYCH

[21.05.2025] Bundestag wybrał posła CDU Henninga Ottego na nowego pełnomocnika ds. sił zbrojnych. Polityk chadecji został wybrany na to stanowisko znaczącą większością. Za jego kandydaturą zagłosowało 391 posłanek i posłów, a więc wyraźnie więcej niż liczy reprezentacja koalicji rządowej CDU/CSU i SPD w izbie niższej parlamentu. Poza chadekami i socjaldemokratami głos na posła CDU oddały także posłanki i posłowie Sojuszu 90/Zielonych, którzy już wcześniej deklarowali poparcie dla jego kandydatury. Otte zastąpił na stanowisku pełnomocnika ds. sił zbrojnych byłą posłankę SPD Evę Högl, której pięcioletnia kadencja zakończyła się 24 maja.

Otte należy do grona najbardziej kompetentnych posłów w kwestiach związanych z polityką bezpieczeństwa i siłami zbrojnymi. Przez wiele lat zasiadał w Komisji Obrony Bundestagu i był zastępcą członka Komisji Spraw Zagranicznych. Od 2014 r. do 2021 r. piastował stanowisko przewodniczącego Grupy Roboczej ds. polityki obrony frakcji parlamentarnej CDU/CSU, będąc równocześnie jej rzecznikiem ds. obrony. W lutym 2022 r. został wybrany na stanowisko zastępcy przewodniczącego Komisji Obrony Bundestagu. Jako poseł reprezentował Bundestag w Zgromadzeniu Parlamentarnym NATO i Francusko-Niemieckim Zgromadzeniu Parlamentarnym. Nowy pełnomocnik Bundestagu ds. sił zbrojnych w trakcie swojej kariery parlamentarnej angażował się także w działalność organizacji lobbystycznych niemieckiego przemysłu zbrojeniowego. Otte był m.in. do 2017 r. wiceprezydentem Niemieckiego Towarzystwa Techniki Wojskowej (*Deutsche Gesellschaft für Wehrtechnik*) oraz do października 2023 r. wiceprezydentem Stowarzyszenia Wsparcia Niemieckich Wojsk Lądowych (*Förderkreis Deutsches Heer e.V.*). Otte od lat zalicza się do grona zwolenników znaczącej rozbudowy zdolności niemieckich sił zbrojnych. W czasie poprzedniej kadencji Bundestagu krytycznie, ale rzeczowo oceniał działalność resortu obrony kierowanego przez polityka SPD Borisa Pistoriusa. Przedmiotem jego krytyki pod adresem ministra obrony była kwestia niedostatecznego zaangażowania w rozwiązanie problemów kadrowych Bundeswehry. Polityk CDU jest zwolennikiem stopniowego powrotu do obowiązkowej służby wojskowej dla kobiet i mężczyzn.

Pełnomocnik Bundestagu ds. sił zbrojnych to konstytucyjny organ pomocniczy parlamentu w zakresie kontroli nad Bundeswehrą. Do jego głównych kompetencji należy m.in. kontrolowanie działalności sił zbrojnych, w tym m.in. w zakresie przestrzegania praw żołnierzy i żołnierzki. Jest uprawniony do przeprowadzania kontroli we wszystkich dowództwach, sztabach i jednostkach Bundeswehry oraz dysponuje prawem dostępu do dokumentów dotyczących kwestii personalnych i dyscyplinarnych resortu obrony. Do głównych zadań pełnomocnika należy przygotowywanie corocznego raportu na temat stanu sił zbrojnych, który przedstawiany jest na forum Bundestagu. (KJ)

KOMENTARZ

Wybór Henninga Ottego na stanowisko pełnomocnika ds. sił zbrojnych nie stanowił zaskoczenia. Ze względu na to, że resort obrony w toku ustaleń koalicyjnych między CDU, CSU i socjaldemokratami pozostał w rękach SPD, sprawą od dawna przesądzoną było to, że urząd ten przypadnie politykowi wywodzącemu się z chadecji. Większych kontrowersji nie wzbudzała też kandydatura samego

Ottego. Od lat należy on do wąskiego grona ekspertów chadecji w dziedzinie polityki obrony i cieszy się uznaniem wśród pozostałych parlamentarzystów zajmujących się kwestami polityki bezpieczeństwa i sił zbrojnych. (KJ)

POROZUMIENIE NIEMIEC I UKRAINY W SPRAWIE WSPÓŁPRACY ZBROJENIOWEJ

[28.05.2025] Ministrowie obrony RFN i Ukrainy, Boris Pistorius i Rustem Umerov podpisali w Berlinie porozumienie, na mocy którego Niemcy wesprą finansowo ukraińską produkcję systemów broni dalekiego zasięgu. Pierwsze systemy uzbrojenia, których produkcja będzie finansowana z niemieckich funduszy, mają znaleźć się na wyposażeniu sił zbrojnych Ukrainy w przeciągu kilku tygodni. W trakcie spotkania szefów resortów obrony zapowiedziano też, że Niemcy prześlą Ukrainie w tym roku dodatkowo także m.in. zapasy amunicji do różnego rodzaju systemów uzbrojenia, lądowe systemy uzbrojenia oraz broń strzelecką. Berlin zobowiązał się ponadto do pokrycia części kosztów użytkowania systemu komunikacji satelitarnej STARLINK, z którego korzysta Ukraina. Na spotkaniu ministrów Niemiec i Ukrainy doszło także do podpisania kontraktu między Ukrainą a niemieckim koncernem Diehl w sprawie dostaw systemów obrony przeciwlotniczej. (KJ)

KOMENTARZ

Zawarcie porozumienia w sprawie produkcji broni dalekiego zasięgu zostało zapowiedziane przez kanclerza RFN Friedricha Merza podczas odbywającego się tego samego dnia jego spotkania z prezydentem Ukrainy. Nie padły jednak na nim spodziewane zapowiedzi szefa niemieckiego rządu w sprawie przekazania przez Niemcy Ukrainie pocisków manewrujących TAURUS. Oczekiwania takie rozbudziła wypowiedź Merza z 26 maja 2025 r. dotycząca zniesienia ograniczeń dla Ukrainy w wykorzystywaniu broni dalekiego zasięgu i możliwości rażenia celów na terenie Rosji. Jako lider opozycji Merz wielokrotnie domagał się przekazania siłom zbrojnym tego typu uzbrojenia, a reprezentanci jego partii kilka razy składali w Bundestagu wnioski w tej sprawie. Brak jasnej deklaracji szefa rządu w sprawie przekazania pocisków TAURUS spotkał się z ostrą krytyką m.in. ze strony partii Zielonych.

Przygotowania do realizacji projektu dotyczącego wsparcia przez Niemcy ukraińskiej produkcji systemów uzbrojenia dalekiego zasięgu trwały od dłuższego czasu. Jeszcze przez zmianą ekipy rządowej w Niemczech członkowie specjalnego sztabu ds. Ukrainy w Bundeswehrze badali w Ukrainie możliwości dotyczące produkcji tego typu uzbrojenia. Systemy produkowane w Ukrainie nie oferują tak zaawansowanych możliwości jak część ich zachodnich odpowiedników, jednak ich zaletą jest to, że nie wymagają one przeprowadzenia dodatkowego szkolenia dla ukraińskiego personelu wojskowego. (KJ)

NOWE ZOBOWIĄZANIA DLA NIEMIEC W RAMACH NATO

[28.05.2025] Według informacji przekazanych przez agencję Reutera, powołującą się na anonimowych przedstawicieli NATO, Niemcy zostaną zobligowane przez Sojusz w ramach wzmacniania zdolności bojowych do utworzenia siedmiu nowych brygad o łącznej liczebności około 40 tys. żołnierzy. Podobne doniesienia na ten temat pojawiały się już dużo wcześniej, nigdy jednak

nie pochodziły z tak wiarygodnego źródła. Ostateczne ustalenia w tej sprawie miały zapaść podczas spotkania ministrów obrony państw członkowskich, które odbyło się 5 czerwca 2025 r. w Brukseli. Rozbudowa niemieckiej armii jest częścią składową szerszego planu zakładającego znaczące zwiększenie sił zbrojnych państw członkowskich NATO. W pierwszej kolejności wskazuje się na konieczność utworzenia 35–50 dodatkowych brygad. Docelowo jednak w ramach realizacji nowych celów obronnych Sojuszu ma być ich 120–130, co oznaczałoby przekroczenie obecnych założeń o 50%. W 2021 r. RFN zgodziła się przekazać do 2030 r. do dyspozycji NATO 10 brygad liczących zazwyczaj po około 5 tys. żołnierzy. Obecnie Niemcy sformowały osiem brygad i tworzą na Litwie dziewiątą, która powinna być gotowa w 2027 r. W ocenie agencji Reutera zwiększenie liczby żołnierzy o kolejne niemal 40 tys. może jednak okazać dla Bundeswehry trudne między innymi ze względu na braki kadrowe. (SW)

POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA

SPOTKANIE KANCLERZA NIEMIEC Z SEKRETARZEM GENERALNYM NATO

[9.05.2025] Kanclerz RFN Friedrich Merz spotkał się w Brukseli z sekretarzem generalnym NATO Markiem Rutte. Głównym przedmiotem rozmów podczas dwustronnych konsultacji były przygotowania do kolejnego szczytu Sojuszu Północnoatlantyckiego, który odbędzie się w Hadze (24–26.06). Była to pierwsza oficjalna wizyta nowego kanclerza Niemiec w siedzibie NATO. Podczas spotkania Rutte podkreślił bardzo ważną pozycję RFN w NATO, zaznaczając, iż Niemcy są czołowym mocarstwem w Europie i odgrywają kluczową rolę w Sojuszu, wnosząc istotny wkład w zbiorowe bezpieczeństwo sojuszników. Wskazał na niemieckie zaangażowanie, w tym sił lądowych w Litwie, udział w powietrznym monitorowaniu nadbałtyckiej przestrzeni powietrznej czy wspieranie ochrony szlaków morskich oraz infrastruktury krytycznej na Morzu Bałtyckim. Podkreślił również zwiększone wydatki Niemiec na obronę, co potwierdzają między innymi informacje zamieszczone w najnowszym Rocznym Raporcie Sekretarza Generalnego NATO. Wynika z nich, że Niemcy w 2024 r. przeznaczyły na obronność 2,10% PKB i uplasowały się na 14. miejscu wśród wszystkich państw członkowskich Paktu. (SW)

ROZMOWY SZEFOW DYPLOMACJI PAŃSTW NATO W TURCJI

[14–15.05.2025] W tureckiej Antalyi odbyło się nieformalne spotkanie ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich NATO w formacie Rady Północnoatlantyckiej. RFN reprezentował nowy minister spraw zagranicznych Johann Wadephul. Głównym celem spotkania było przeanalizowanie działań na rzecz wzmocnienia odstraszania i obrony NATO, a także omówienie przygotowań do szczytu organizacji w Hadze. Wiele uwagi podczas konsultacji poświęcono konieczności zwiększenia wydatków na obronność. Wychodząc naprzeciw różnie ocenianym żądaniom prezydenta USA Donalda Trumpa, zakładającym podwyższenie środków do 5% PKB, sekretarz generalny NATO zaproponował kompromis polegający na tym, że państwa członkowskie zwiększą wydatki na obronę do 3,5% PKB i równocześnie przeznaczą 1,5% na inne obszary związane z bezpieczeństwem takie jak infrastruktura czy cyberbezpieczeństwo. Innym

tematem rozmów podczas spotkania była kwestia zwiększenia zapasów broni i sprzętu w państwach NATO oraz realizacja wspólnych projektów w przemyśle obronnym, adaptacja Sojuszu do nowych zagrożeń, w tym cyberataków czy aktów sabotażu, a także zacieśnienie współpracy m.in. z sojusznikami z obszaru Azji i Pacyfiku. Sekretarz generalny potwierdził też długoterminowe wsparcie NATO dla Ukrainy, co zostanie szczegółowo ustalone podczas szczytu w Hadze. Zwrócił na to uwagę również nowy szef niemieckiej dyplomacji, podkreślając konieczność dalszej pomocy dla Ukrainy oraz krytykując działania podejmowane przez Władimira Putina i jego administrację. (SW)

INICJATYWA NIEMIEC W SPRAWIE ROZWOJU ZDOLNOŚCI WOJSKOWYCH W RAMACH UE

[20.05.2025] Na spotkaniu szefów resortów obrony państw członkowskich UE minister obrony RFN Boris Pistorius przedstawił propozycję dotyczącą wzmocnienia zdolności wojskowych. Zakłada ona ustanowienie tzw. państwa wiodącego (*lead-nation*) odpowiedzialnego za rozwój zdolności w poszczególnych obszarach, które odpowiadałoby za realizację i koordynowanie konkretnych projektów. Szef niemieckiego resortu zapowiedział, że Niemcy są gotowi do przejęcia odpowiedzialności w trzech obszarach: obrony powietrznej oraz morskich i lądowych systemów uzbrojenia. Wybór tych obszarów podyktowany został możliwościami, jakie oferuje w tej materii niemiecki przemysł zbrojeniowy. W przypadku lądowych systemów uzbrojenia przykładem jest czołg podstawowy LEOPARD 2 w wersji A8, a morskich okręty podwodne typy 212CD. Z kolei w obszarze obrony powietrznej Niemcy są głównym koordynatorem projektu European Sky Shield Initiative, który zainicjowały w 2022 r. Jego celem jest zbudowanie zintegrowanego systemu obrony powietrznej. Do inicjatywy Berlina przystąpiły już 24 państwa.

W trakcie spotkania szefów obrony państw UE poza kwestią rozwoju zdolności wojskowych omawiano także sprawę dalszego wsparcia militarnego Ukrainy, w tym inicjatywę Wysokiej Przedstawiciel UE do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa dotyczącą przekazania ukraińskim siłom zbrojnym w tym roku 2 mln sztuk amunicji artyleryjskiej. Szef Ministerstwa Obrony RFN zapowiedział, że Niemcy zaangażują się w jej realizację. (KJ)

WIZYTA KANCLERZA I MINISTRA OBRONY NIEMIEC W LITWIE

[22.05.2025] Kanclerz RFN Friedrich Merz wraz z ministrem obrony Borisem Pistoriusem wzięli udział w ceremonii oficjalnego rozpoczęcia funkcjonowania 45. Brygady Pancерnej Bundeswehry, która będzie stale stacjonować na terytorium Litwy. Szef niemieckiego rządu podczas pobytu w Wilnie wskazywał, że trwała obecność Bundeswehry w Litwie oznacza, iż Niemcy są gotowe „bronić wolności Europy przed jakimkolwiek agresorem”. Nawiązując do powojennej historii RFN, podkreślał, że Niemcy czują się zobowiązane do umacniania bezpieczeństwa sojuszników, gdyż same po II wojnie światowej korzystały przez dziesięciolecia ze wsparcia militarnego zachodnich aliantów. W podobnym tonie wypowiadał się również minister obrony Boris Pistorius. Stałe rozlokowanie brygady określił jako wyraz tego, że Niemcy poważnie podchodzą do swojej odpowiedzialności jako sojusznik.

Rozpoczęcie służby przez 45. Brygadę Pancerną to osobisty sukces szefa resortu obrony Borisa Pistoriusa, który wśród niemieckiego społeczeństwa wciąż cieszy się opinią jednego z najbardziej cenionych polityków. To jemu samemu udało się przekonać byłego kanclerza Olafa Schola w 2023 r. do tego, aby wbrew początkowym planom na terytorium bałtyckiego państwa ulokować nie tylko sztab brygady, ale całą jednostkę z pełnym uzbrojeniem i wyposażeniem. Od czasu podjęcia tych decyzji trwałe rozmieszczenie brygady w Litwie traktowane jest zarówno przez niemiecki resort obrony, jak i cały rząd federalny jako flagowy projekt tzw. epokowego przełomu (*Zeitenwende*) w polityce bezpieczeństwa i obrony Niemiec.

Zgodnie z założeniami resortu obrony RFN i podpisanym w 2023 r. przez ministrów obrony Litwy i Niemiec porozumieniem w sprawie tzw. mapy drogowej 45. Brygada Pancerna ma osiągnąć pełną gotowość operacyjną w 2027 r. Docelowo w jej skład ma wchodzić 4800 żołnierzy i żołnerek, a jej obsługą będzie zajmować się 200 osób personelu cywilnego. Według aktualnych planów Ministerstwa Obrony Niemiec do końca bieżącego roku personel brygady ma liczyć 500 osób (obecnie liczy ok. 400), a w 2026 r. już prawie 2000 osób. Pozostała część personelu wojskowego i cywilnego będzie rozlokowywana w Litwie w późniejszym czasie w zależności od postępów prac nad przygotowaniem niezbędnej infrastruktury. (KJ)

KOMENTARZ

Wizyta Friedricha Merza w Litwie to element ofensywy dyplomatycznej nowego szefa niemieckiego rządu, którą rozpoczął tuż po rozpoczęciu urzędowania. Wysoki poziom zaangażowania dyplomatycznego nowego szefa rządu RFN ma stanowić odpowiedź na wysuwane ze strony partnerów Berlina oczekiwania co do aktywniejszej roli Niemiec w polityce europejskiej i międzynarodowej. Wizyta w Litwie posłużyła Niemcom do umocnienia swojego wizerunku jako solidnego i zaangażowanego sojusznika NATO oraz jednocześnie do podkreślenia wagi stosunków litewsko-niemieckich. Relacje Wilna i Berlina w ostatnich latach stały się intensywniejsze głównie za sprawą niemieckiego zaangażowania wojskowego w Litwie. Od 2017 r. Niemcy są państwem ramowym stacjonującej na Litwie batalionowej grupy bojowej będącej częścią Wzmocnionej Wysuniętej Obecności NATO. Dla Litwy, która podobnie jak pozostałe państwa bałtyckie czuje się mocno zagrożona agresją ze strony Rosji, trwała obecność niemieckich sił zbrojnych jest wysoce pożądana. Z kolei Berlinowi stałe zaangażowanie wojskowe w Litwie służy umocnieniu pozycji ważnego dostawcy uzbrojenia dla litewskich sił zbrojnych i inwestora w branży zbrojeniowej. W ostatnich latach między obiema stronami zawartych zostało kilka istotnych umów, w tym m.in. kontrakty na zakup zestawów przeciwlotniczych IRIS-T SLM i 44 czołgów LEOPARD 2 w wersji A8 oraz porozumienie w sprawie utworzenia w Litwie przez koncern Rheinmetall zakładu produkcyjnego amunicji. (KJ)

🕒 WIOSENNA SESJA ZGROMADZENIA PARLAMENTARNEGO NATO

[26.05.2025] Otrzymała się wiosenna sesja Zgromadzenia Parlamentarnego NATO w Dayton. Wzięło w niej udział ok. 250 parlamentarzystów z 32 państw członkowskich, partnerskich i obserwatorów, a także delegacje reprezentujące inne instytucje, w tym m.in. Parlament Europejski. Obradom przewodniczył sekretarz generalny NATO Mark Rutte. Podczas spotkania omówiono priorytety

szczytu NATO, który odbędzie się w Hadze w dniach 24–26 czerwca br. Rozmawiano również na temat zwiększenia inwestycji na obronę oraz wzmocnienia przemysłu zbrojeniowego. Ponadto w 30. rocznicę porozumienia z Dayton wskazano na konieczność ciągłego podejmowania działań na rzecz pokoju. W tym kontekście potępiono rosyjskie ataki na ukraińskich cywilów. Zapowiedziano, że pomoc ze strony NATO dla Ukrainy będzie kontynuowana aż do zapewnienia sprawiedliwego i trwałego pokoju. W obradach bardzo aktywnie uczestniczyła Marja-Liisa Völler, zastępczyni szefa niemieckiej delegacji. Dopytywała ona w trakcie obrad sekretarza generalnego NATO m.in. o plany przesunięcia obciążeń w kierunku bardziej europejskiego NATO i o możliwość zrównoważenia interesów USA i europejskich sojuszników celem wypracowania kompromisu. (SW)

